

BEATRIJS

een

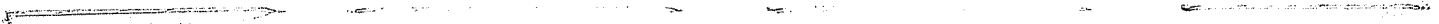
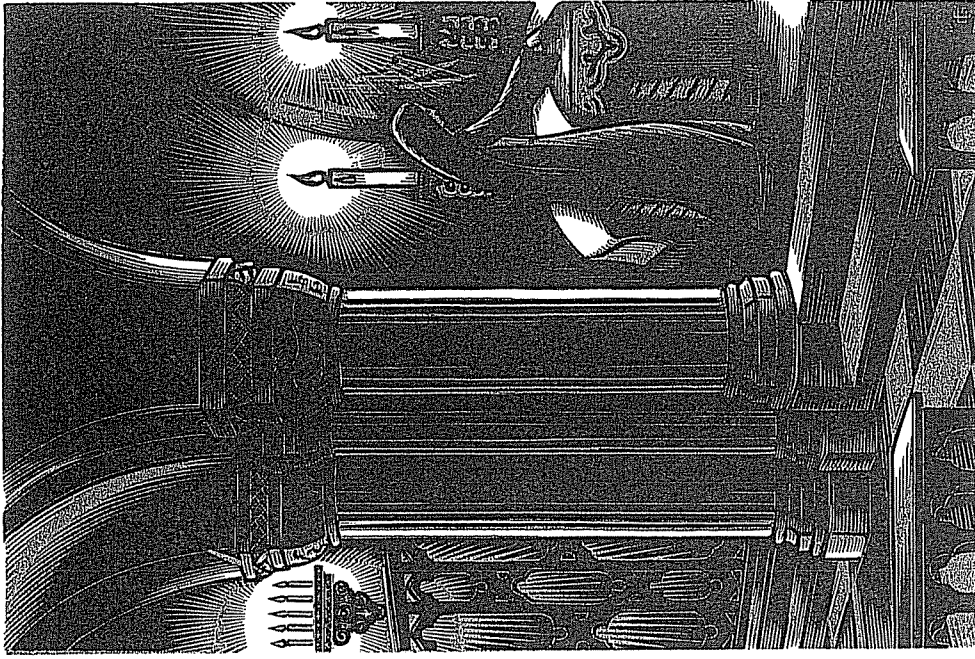
Middel nederlandse Maria-legende

Houtsmeden van Mevrouw G. Cluytmans

UITGEVERIJ JUPITER ANTWERPEN

Van dichten comt mi cleine bate.
Die liede raden mi dat ict late
Ende minen sin niet en vertare :
Maer om die doghet van hare.
Die moeder ende maghet es bleven,
Hebbic een sone miëracle op heven,
Die god sonder twivel toghede
Mariën teren, diene soghede.
Ic wille beginnen van ere nonnen
Een ghedichte; god moet mi onnen
Dat ic die poente moet wel geraken
Ende een goet ende daer af maken,
Volcomelijc na der waerheide,
Als mi broeder ghijsbrecht seide,
Een begheven willemijn;
Hi vant in die boeke sijn;
Hi was een out ghedaghet man.

Die nonne, daer ic af began,
Was hovesche ende subtijl van zeden;
Men vint ghene noch heden,
Die haer ghelijct, ic wane,
Van zeden ende van ghedane.
Dat ic prisede hare lede,

Sonderlinghe haer scoenhede,
Dats een dinc dat niet en dochte.
Ic wille u segghen, van wat ambochte
Si plach te wesen langhen tijt
Int cloester daer si droech abijt :
Costerse was si daer.
Dat seggic u al over waer :
Sine was lat no traghe,
No bi nachte no bi daghe;
Si was snel te haren werke;
Si plach te ludene, in die kerke
Si ghereide tlicht ende ornament
Ende dede op staen alt covent.

Dese ioffrouwe en was niet sonder
Der minnen, die groet wonder
Pleecht te werken achter lande.
Bi wilen comter af scande,
Quale, toren, wedermoet;
Bi wilen bliscap ende goet.
Den wisen maect si oec soe ries,
Dat hi moet bliven int verlies,
Eest hem lief ofte leet.

Si dwingt sulken, dat hine weet
Weder spreken, ofte swighen,
Daer hi loen af waent ghecrighen.
Meneghe worpt is ondervoet,
Die op staet, alst haer dunct goet.
Minne maect sulken milde,
Die liever sine ghiften hilde,
Dade hijt niet bider minnen rade.
Noch vintunen liede soe ghestade,
Wat si hebben, groet oft clene,
Dat hen die minne gheeft ghemene:
Welde, bliscap ende rouwe;
Selke minne hetic ghetrouwe.
In constu niet gheseggen als,
Hoe vele ghelux ende onghevals
Uter minnen beken ronnen.
Hier omme en darfen niet veronnen
Der nonnen, dat si niet en conste ontgaen
Der minnen diese hilt ghevaen,
Want die duvel altoes begheert
Den mensche te becomee, ende niet en cesseert
Dach ende nacht, spade ende vroe,
Hi doeter sine macht toe

Met quaden listen; als hi wel conde
Becordise met vleescheliker sonde,
Die nonne, dat si sterven waende.
Gode bat si ende vermaende,
Dat hise troeste dore sine ghenaden.
Si sprac : «ic ben soe verladen
Met starker minnen ende ghewont
(Dat weet hi, dient al es cont,
Die niet en es verholen)
Dat mi die crancheit sal doen dolen;
Ic moet leiden een ander leven;
Dit abijt moetic begheven.»

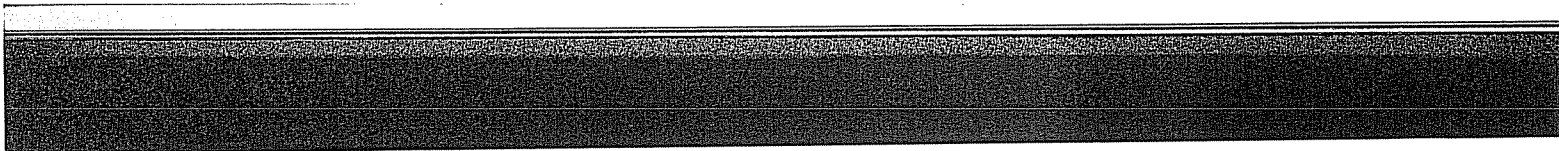
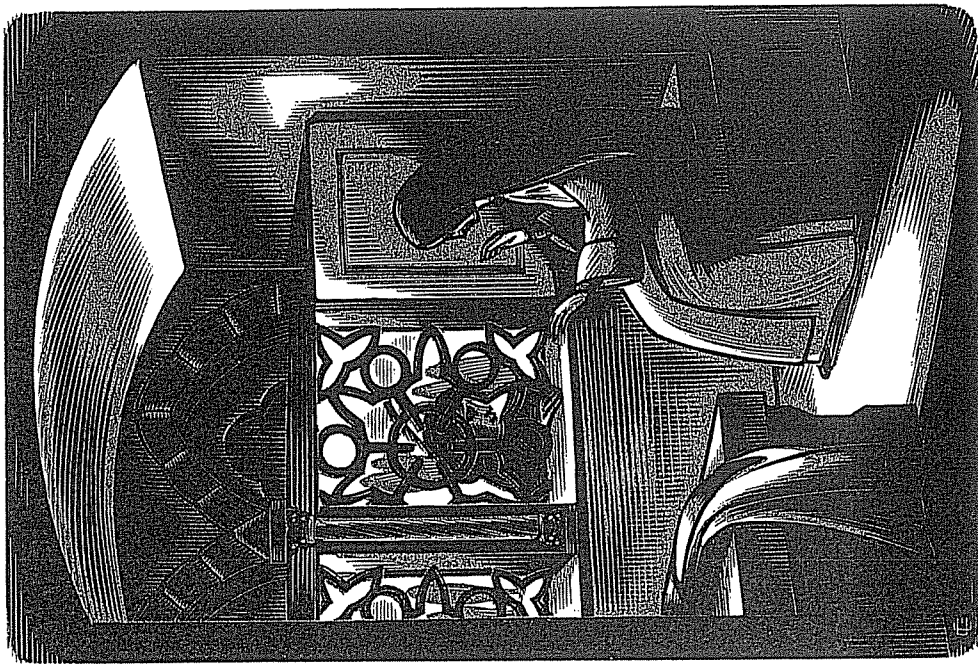
Nu hoert, hoeter na verghinc.
Si sende om den ionghelinc,
Daer si toe hadde grote lieve,
Oetmoedelijc met enen brieve,
Dat hi saen te hare quame;
Daer laghe ane sine vrame.
Die bode ghinc daer de ionghelinc was.
Hi nam den brief ende las,
Die hem sende sijn vriendinne.

Doe was hi blide in sinen sinne;
Hi haestem te comen daer.
Sint dat si out waren .xij. iaer,
Dwanc die minne dese twee,
Dat si dogheden menech wee.

Hi reet, soe hi ierst mochte,
Ten cloester, daer hise sochte.
Hi ghinc sitten voer tfensterkijn
Ende soude gheerne, mocht sijn,
Sijn lief spreken ende sien.
Niet langhe en merde si nadien,
Si quam ende woudene vanden
Vor tfensterkijn, dat met yseren banden
Dwers ende lanx was bevlochten.
Menech werven si versochten,
Daer hi sat buten ende si binnen,
Bevaen met alsoe starker minnen.
Si saten soe, een langhe stonde,
Dat ict ghesegghen niet en conde
Hoe dicke verwandelde hare blye.

«Ay mi», seitsi, «aymie,
Vercoren lief, mi es soe wee.
Sprect ieghen mi een wort oft twee.
Dat mi therte conforteert!
Ic ben, die troest ane u begheert!
Der minnen strael stect mi int herte,
Dat is doghe grote smerte.
In mach nemmermeer verhoghen,
Lief, ghi en hebbet uut ghetoghen!»

Hi antworde met sinne :
«Ghi wet, wel lieve vriendinne,
Dat wi langhe hebben ghedragen
Minne; al onsen daghen
Wi en hadden nye soe vele rusten,
Dat wi ons ééns ondercusten.
Vrouwe venus, die godinne,
Die dit brachte in onsen sinne,
Moete god onse here verdoemen,
Dat si twee soe scone bloemen
Doet vervaluën ende bederven.

Constic wel ane u verwerven,
Ende ghi dabijt wout neder leggen
Ende mi enen sekeren tijt seggen,
Hoe ic u ute mochte leiden,
Ic woude riden ende ghereiden
Goede cleder diere van wullen
Ende die met bonten doen vullen :
Mantel, roc ende sercoet.
In begheve u te ghere noet.
Met u willic mi aventueren
Lief, leet, tsuete metten sueren.
Nemt te pande mijn trouwe.»
«Vercorne vrient», sprac die ioncfrouwe,
«Die willic gherne van u ontfæen,
Ende met u soe verre gaen,
Dat niemen en sal weten in dit covent
Werwaert dat wi sijn bewent.
Van tavont over .vij. nachte
Comt ende neemt mijns wachte
Daer buten inden vergier,
Onder enen eglentier.
Wacht daer mijns, ic come uut,
Ende wille wesen uwe bruut,

Te varen daer ghi begheert;
En si dat mi siecheit deert
Ocht saken, die mi sijn te swaer,
Ic come sekerlike daer,
Ende ic begheert van u sere,
Dat ghi daer comt, lieve ionchere.»

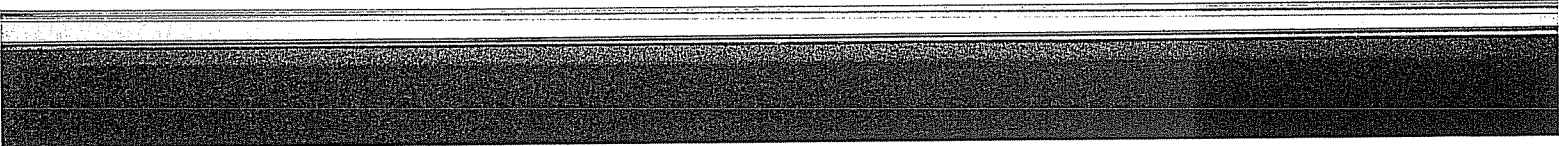
Dit gheloeffde elc anderen.
Hi nam orlof ende ghinc wanderen
Daer sijn rosside ghesadelt stoet.
Hi satter op metter spoet
Ende reet wech sinen telt
Ter stat waert, over een velt.
Sijns lieves hi niet en vergat.
Sanders daghes ghinc hi in die stat;
Hi cochte blau ende scaerlaken
Daer hi af dede maken
Mantelen ende caproen groet
Ende roc ende sorcoet
Ende na recht ghevoedert wel.
Niemen en sach beter vel

Onder vrouwen cledere draghen;
Si prijsdent alle diet saghen.
Messe, gordele ende almoniere
Cochri haer, goet ende diere;
Huven, vingherline van goude
Ende chierheit menechfoude.
Om al die chierheit deede hi proeven,
Die eneger bruut soude behoeven.
Met hem nam hi .vc. pont
Ende voer in ere avontstont
Heymelike buten der stede.
Al dat scoenheide voerdi mede
Wel ghetorst op sijn paert
Ende voer alsoe ten cloestere waert.
Daer si seide, inden vergier,
Onder enen eglentier,
Hi ghinc sitten neder int cruut,
Tote sijn lief soude coomen uut.

Van hem latic nu die tale
Ende segghe u vander scoender smale.
Vore middernacht lude si mettime :

Die minne dede haer grote pine.
Als mettenen waren ghesongen
Beide van ouden ende van iongen
Die daer waren int covent,
Ende si weder waren ghewent
Opten dormter al ghemene,
Bleef si inden coer allene
Alsi te voren dicke dede.
Ende si sprac haer ghebede,
Si knielde voerden outaer
Ende sprac met groten vaer :
«Maria, moeder, soete name,
Nu en mach minen lichame
Niet langher in dabijt gheduren.
Ghi kint wel in allen uren
Smenschen herte ende sijn wesen;
Ic hebbe ghevast ende ghelesen
Ende ghenomen discipline;
Hets al om niet dat ic pine:
Minne worpt mi onder voet,
Dat ic der werelt dienen moet.
Alsoe waerlike als ghi, here lieve,
Wort ghehanghen tusschen .ij. dieve

Ende aent cruce wordt gherecket,
Ende ghi lazaruse verwecket
Daer hi lach inden grave doet,
Soe moetti kinnen minen noet
Ende mine mesdaet mi vergeven;
Ic moet in swaren sonden sneven.»
Na desen ghinc si uten core
Teenen beelde, daer si vore
Knielde ende sprac hare ghebede,
Daer maria stont ter stede.
Si riep : «maria!» onversaghet,
Ontfermelike mijn vernoy
Ende mi en es niet te bat een hoy.
Ic werde mijns sins te male quijt,
Blivic langher in dit abijt!»
Die covel toech si ute al daer
Ende leidse op onser vrouwen outaer.
Doen dede si ute hare scoen.
Nu hoert, watsi sal doen!
Die slotele vander sacristiën
Hinc si voer dat beelde mariën;
Ende ic segt u over waer,
Waer omme dat sise hinc al daer :

Ofnense te priemtide sochte, —
Dat mense best daer vinden mochte.
Hets wel recht in alder tijt,
Wie vore mariën beelde lijt,
Dat hi sijn oghen derwaert sla
Ende segge «ave», eer hi ga,
«Ave maria»; daer omme si ghedinct,
Waer omme dat si die slotel daer hinc.

Nu ghinc si danen dor den noet —
Met enen pels al bloet,
Daer si een dore wiste,
Die si ontsloet met liste,
Ende ghincker heymelijc uut.
Stillekine sonder ghehuut
Inden vergier quam si met vare.
Die ionghelinc wert haers gheware;
Hi seide : «lief, en verveert u niet,
Hets u vrient, dat ghi hier siet».
Doen si beide te samen quamen,
Si begonste hare te scamen,

Om dat si in enen pels stoet,
Bloets hoeft ende barvoet.
Doen seidi : «wel scone lichame,
U soe waren bat bequame
Scone ghewaden ende goede cleder.
Hebter mi om niet te leder,
Ic salse u gheven sciëre».
Doen ghinghen si onder den eglentiere,
Ende alles, dies si behoeft,
Des gaf hi hare ghenoech.
Hi gaf haer cleder twee paer;
Blau waest dat si aen dede daer,
Wel ghescepen int ghevoech.
Vriendelike hi op haer loech.
Hi seide : «dief, dir hemelblau
Staet u bat dan dede dat grau».
Twee cousen toech si ane,
Ende twee scoen cordewane,
Die hare vele bat stonden
Dan scoen die waren ghebonden.
Hoet cleder van witter ziden
Gaf hi hare te dien tiden,
Die si op haer hoeft hinc.

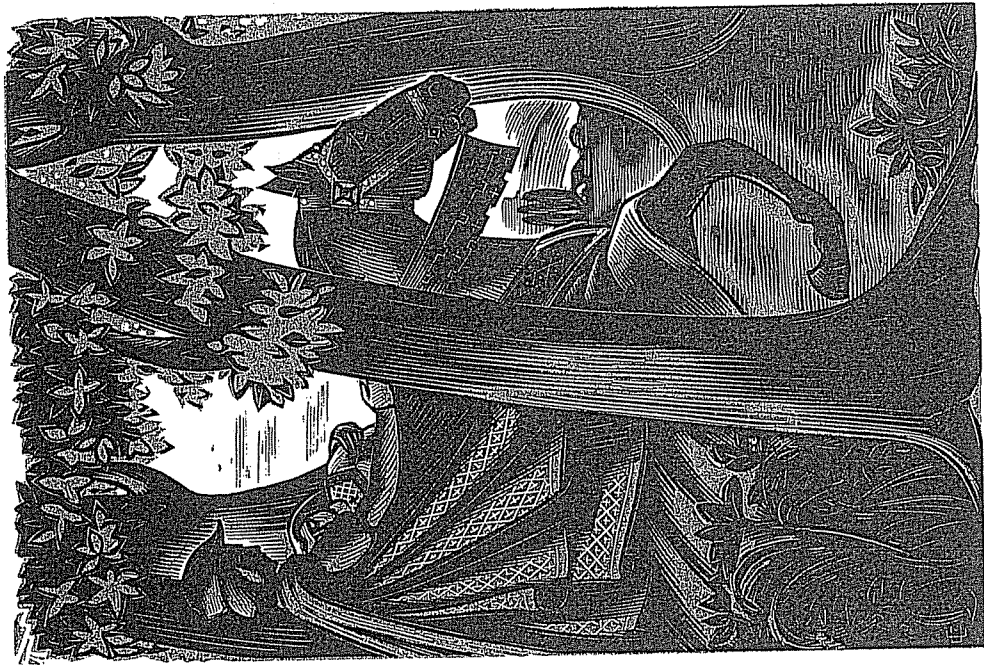
Doen cussese die ionghelinc
Vriendelike aen haren mont.
Hem dochte, daer si voer hem stont,
Dat die dach verclaerde.
Haestelike ghinc hi tsinen paerde.
Hi settese voer hem int ghereide.
Dus voren si henen beide,
Soe verre, dat began te daghen,
Dat si hen nyemen volghen en saghen.

Doen begant te lichtene int oest.
Si seide : «god, alder werelt troest,
Nu moeti ons bewaren!...
Ic sie den dach verclaren;
Waric met u niet comen uut,
Ic soude prime hebben gheluut,
Als ic wilen was ghewone
Inden cloester van religione.
Ic ducht, mi die vaert sal rouwen :
Die werelt hout soe cleine trouwe,
Al hebbic mi ghekeert daer an;
Si slacht den losen coman,

Die vingherline van formine
Vercoept voer guldine».

Ay, wat segdi, suverlike!
Ocht ic u emmermeer beswike,
Soe moete mi god scinden!
Waer dat wi ons bewinden,
In scede van u te ghere noet,
Ons en scede die bitter doet!
Hoe mach u aen mi twien?
Gi en hebt aen mi niet versien
Dat ic u fel was ofte loes.
Sint dat ic u ierst vercoes,
En haddic niet in minen sinne
Ghedaeen een keyserinne.
Op dat ic haers werdech ware,
Lief, en liete u niet om hare!
Des moghedi seker wesen.
Ic vore met ons ute ghelesen
.V.c pont wit selverijn;
Daer sedi, lief, vrouwe af sijn!

Al varen wi in vremde lande,
Wine derven verteren ghene pande
Binnen desen seven iaren.»
Dus quamen si den telt ghevaren
Smorgens aen een foreest,
Daer die voghele hadden feest :
Si maecten soe groet ghescal,
Datment hoerde over al;
Elc sanc na der naturen sine.
Daer stonden scone bloemkine
Op dat groene velt ontploken,
Die scone waren ende suete roken.
Die locht was claer ende scone.
Daer stonden vele rechte bome,
Die gheloverd waren rike.
Die ionghelinc sach op die suverlike,
Daer hi ghestade minne toe droech.
Hi seide : «lief, waert u ghevoegh,
Wi souden beeten ende bloemen lesen,
Het dunct mi hier scone wesen.
Laet ons spelen der minnen spel».
«Wat segdi», sprac si, «dorper fel,
Soudic beeten op tfelt,

Ghehijc enen wive die wint gheelt
Dorpelijc met haren lichame ?
Seker soe haddic cleine scame !
Dit en ware u niet ghesdiet,
Waerdi van dorpers aerde niet !
Ic mach mi bedinken onsochte.
Godsat hebdi diet sochte !
Swighet meer deser talen
Ende hoert die voghele inden dalen,
Hoe si singhen ende hen vervroyen :
De tijt zal u te min vernoyen.
Alsic bi u ben al naect
Op een bedde wel ghernaect,
Soe doet al dat u ghenoecht
Ende dat uwer herten voeght.
Ic hebs in mijn herte toren,
Dat ghijt mi heden leit te voren.»

Hi seide : «lief, en belghet u niet.
Het dede venus, diet mi riet.
God gheve mi scande ende plaghe,
Ochtics u emmermeer ghewaghe.»

Si seide : «ic vergeeft u dan.
Ghi sijt mijn troest voer alle man
Die leven onder den trone !
Al levede absolon die scone
Ende ic des wel seker ware
Moet hem te levene .m. iare
In weelden ende in rusten,
In liets mi niet ghecusten.
Lief, ic hebbe u soe vercoren,
Men mocht mi dat niet legghen voren,
Dat ic uwes soude vergheten !
Waric in hemelrike gheseten
Ende ghi hier in ertrike,
Ic quame tot u sekerlike!...
Ay god, later onghewroken
Dat ic dullijc hebbe ghesproken!
Die minste bliscap in hemelrike
En es hier ghere vrouwen ghelike;
Daer es die minste soe volmaect,
Datter zielen niet en smaect
Dan gode te minnen sonde inde.
Al erdsche dinc es ellinde;
Si en doeghet niet een haer

Jeghen die minste die es daer.
Diere om pinen die sijn vroet,
Al eest dat ic dolen moet
Ende mi te groten sonden keren
Dore u, lieve scone ionchere.»

Dus hadden si tale ende wedertale.
Si reden berch ende dale.
In can u niet ghesegghen wel
Wat tusschen hen twee ghevel.
Si voren alsoe voert,
Tes si quamen in een poert,
Die scone stont in enen dale.
Daer soe bequaemt hen wale,
Dat siere bleven der iaren seven
Ende waren in verweenden leven
Met ghenuechten van lichamen,
Ende wonnen .ij. kinder tsamen.
Daer, na den seven iaren,
Alse die penninghe verteert waren,
Moesten si teren vanden pande,

Die si brachten uten lande.
Cleder, scoenheit ende paerde
Verochten si te halver waerde
Ende brochtent al over saen.
Doen en wisten si wat bestaen;
Si en conste ghenen roc spinnen,
Daer si met mochte winnen.
Die tijt wert inden lande diere
Van spisen, van wine ende van biere
Ende van al datmen eten mochte.
Dies hen wert te moede onsochte;
Si waren hen liever vele doet,
Dan si hadden ghebeden broet.
Die aermoede maecte een ghesceet
Tusschen hen beiden, al waest hen leet.
Aenden man ghebrac dierste trouwe;
Hi lietse daer in groten rouwe
Ende voer te sinen lande weder;
Si en sachen met oghen nye zeder.
Daer bleven met hare ghinder
Twee uter maten scone kinder.

Si sprac : «hets mi comen soe,
Dat ic duchte spade ende vroe;
Ic ben in vele doghens bleven :
Die ghene heeft mi begheven.
Daer ic mi trouwen toe verliet.
Maria, vrouwe, oft ghi ghebiet,
Bidt vore mi ende mine .ij. ionghere.
Dat wi niet sterven van honghere.
Wat salic doen, elendech wijf!
Ic moet beide, ziele ende lijf,
Bevlecken met sondeghen daden.
Maria, vrouwe, staet mi in staden !
Al constic enen roc spinnen.
Ic mochter niet met winnen
In twee weken een broet,
Ic moet gaen dorden noet.
Buten der stat op tfelt
Ende winnen met minen lichame ghelt
Daer ic met mach copen spise :
In mach in ghere wise
Mijn kinder niet begheven.»
Dus ghinc si in een sondech leven,
Want men seit ons overwaer,

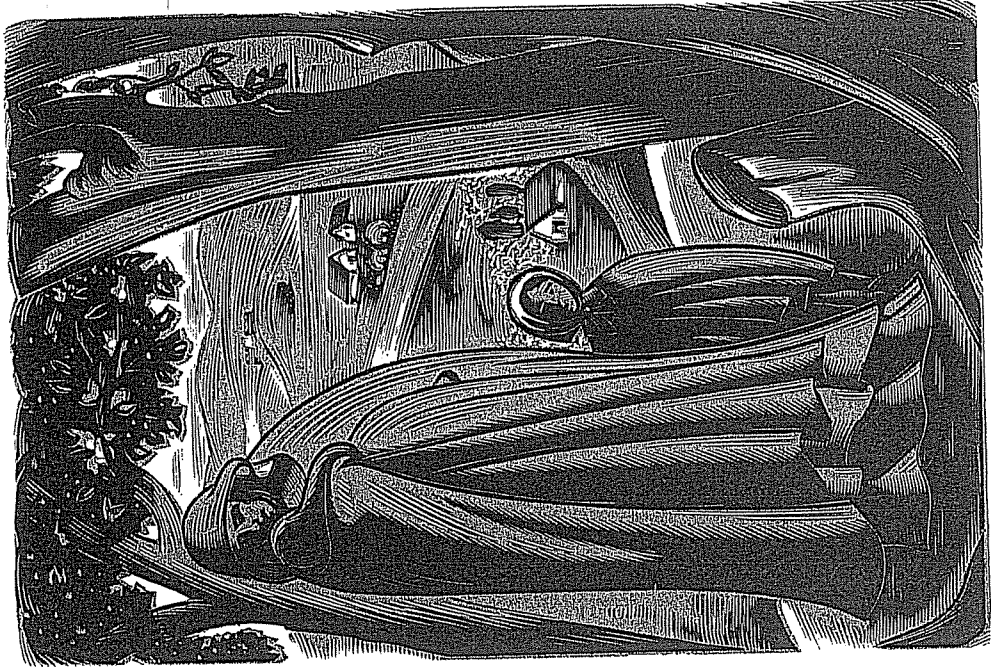
Dat si langhe seven iaer
Ghemene wijf ter werelt ghinc
Ende meneghe sonde ontfinc,
Dat haer was wel onbequame,
Die si dede metten lichame,
Daer si cleine ghenuechte hadde in;
Al dede sijt om een cranc ghewin,
Daer si haer kinder met onthelt.
Wat holpt al vertelt
Die scamelike sonden ende die zwaer.
Daer si in was .xiiij. iaer!
Maer emmer en lietsi achter niet,
Hadsi rouwe oft verdriet,
Sine las alle daghe met trouwen
Die seven ghetiden van onser vrouwen.
Die las si haer te loven ende teren,
Dat sise moeste bekeren
Uten sondeliken daden,
Daer si was met beladen
Bi ghetale .xiiij. iaer;
Dat segghic u over waer.
Si was seven iaer metten man,
Die .ij. kindere an hare wan,

Diese liet in ellinde,
Daer si doghede groet meswinde.
Dierste .vij. iaer hebdi gehoert;
Verstaet hoe si levede voert.

Als die .xiiij. iaer waren ghedaen,
Sinde haer God int herte saen
Berouwenesse alsoe groet,
Dat si met enen swerde al bloet
Liever liete haer hoet af slaen,
Dan si meer sonden hadde ghedaen
Met haren lichame, alsi plach.
Si weende nacht ende dach,
Dat haer oghen selden drogheden.
Si seide : «maria, die gode soghede,
Fonteyne boven alle wiven,
Laet mi inder noet niet bliven!
Vrouwe, ic neme u torconden,
Dat mi rouwen mine sonden
Ende sijn mi herde leet.
Der es soe vele, dat ic en weet
Waer icse dede ocht met wien.
Ay lacen! wat sal mijns gheschien!

Ic mach wel ieghen dordeel sorgen —
Doghen gods sijn mi verborgen —,
Daer alle sonden selen bliken,
Beide van armen ende van riken,
Ende alle mesdaet sal sijn ghewroken,
Daer en si vore biechte af ghesproken
Ende penitencie ghedaen;
Dat wetlic wel, sonder waen :
Des benic in groten vare.
Al droghic alle daghe een hare,
Ende croeper met van lande te lande
Over voete ende over hande
Wullen, barvoet, sonder scoen,
Nochtan en constic niet ghedoen,
Dat ic van sonden worde vri,
Maria, vrouwe, ghi en troest mi.
Fonteyne boven alle doghet,
Chi hebt den meneghen verhoghet,
Alse wel teophuluse seen;
Hi was der quaetster sonderen een
Ende haddem den duvel op ghegeven,
Beide ziele ende leven,
Ende was worden sijn man;

Vrouwe, ghi verloeseten nochtan.
Al benic een besondech wijf
Ende een onghetroest keytjif,
In wat leve ic noy was,
Vrouwe» ghedinct dat ic las
Tuwer eren een ghebede!
Toent aen mi u oetmoedechede!
Ic ben ene die es bedroevet
Ende uwer hulpen wel behoevet!
Dies maghic mi verbouden :
En bleef hem nye onvergouden,
Die u guete, maget vrië,
Alle daghe met ere ave marië.
Die u ghebet gherne lesen,
Si moeghen wel seker wesen,
Dat hen daer af sal comen vrame :
Vrouwe, hets u soe wel bequame,
Uut vercorne gods bruuft!
U sone sinde u een saluut
Te nazaret, daer hi u sochte,
Die u ene boetscap brochte,
Die nye van bode was ghehoert;
Daer omme sijn u die selve woert

Soe bequame sonder wanc,
Dat ghijs wet elken danc,
Die u gheerne daer mede quet;
Al waer hi in sonden belet,
Ghi souten te ghenaden bringhen
Ende voer uwen sone verdinghen.»

Dese bedinghe ende dese claghe
Dreef die sonderse alle daghe.
Si nam een kind in elke hant,
Ende ghincker met doer tlant,
In armoede, van stede te steden,
Ende levede bider beden.
Soe langhe dolede si achter dlant,
Dat si den cloester weder vant,
Daer si hadde gheweest nonne,
Ende quam daer savons na der sonne
In ere weduwen huus spade,
Daer si bat herberghe doer ghenade,
Dat si daer snachts mochte bliven.
«Ic mocht u qualijc verdriven»,
Sprac die weduwe, « met uwen kinderkinen;

Mi dunct dat si moede scinen.
Rust u ende sit neder,
Ic sal u deilen weder
Dat mi verleent onse here,
Doer siere liever moeder ere.»
Dus bleef si met haren kinden
Ende souden gheerne ondervinden,
Hoet inden cloester stoede.
«Segt mi», seitsi, «vrouwe goede,
Es dit covint van ioffrouwen?»
«Jaet», seitsi, «bi miere trouwen,
Dat verweent es ende rike;
Men weet niewer sijns ghelike.
Die nonnen diere abijt in draghen,
In hoerde nye ghewaghen
Van hem gheen gherochten
Dies si blame hebben mochten.»

Die daer bi haren kinderen sat,
Si seide : «waer bi segdi dat?
Ic hoerde binnen deser weken
Soe vele van ere nonnen spreken;

Alsic verstoet in minen sinne,
Soe was si hier costerinne.
Diet mi seide hine loech niet :
Hets binnen .xiiij. iaren ghesciet,
Dat si uten cloester streec.
Men wiste noyt, waer si weec
Oft in wat lande si inde nam.»
Doen wert die weduwe gram
Ende seide : «ghi dunct mi reven!
Derre talen seldi begheven
Te segghene vander costerinnen
Oft ghi en blijft hier niet binnen!
Si heeft hier costersse ghesijn
.xiiij. iaer den termijn,
Dan men haers noyt ghemessen conde
In alden tiden éne metten stonde,
Hen si dat si waer onghesont.
Hi ware erger dan een hont,
Diere af seide el dan goet;
Si draghet soe reynen moet,
Die eneghe nonne draghen mochte,
Die alle die cloesters dore sochte,
Die staen tusschen elve ende der geronde,

Ic wane men niet vinden en conde
Ne ghene die gheesteliker leeft!»

Die alsoe langhe hadde ghesneeft,
Dese tale dochtre haer wesen wonder
Ende seide : «vrouwe, maect mi conder :
Hoe hiet haer moeder ende vader?»
Doe noemesise beide gader.
Doen wiste si wel, dat si haer meende.
Ay god! hoe si snachs weende
Heymelike voer haer bedde!
Si seide : «ic en hebbe ander wedde
Dan van herten groet berouwe.
Sijt in mijn hulpe, maria, vrouwe!
Mijn sonden sijn mi soe leet,
Saghic enen oven heet,
Die in groten gloyen stonde,
Dat die vlamme ghinghe uten monde,
Ic croper in met vlite,
Mochtic mier sonden werden quite.
Here, ghi hebt wanhope verwaten,
Daer op willic mi verlaten!

Ic ben, die altoes ghenade hoept,
Al eest dat mi anxst noept
Ende mi bringt in groten vare.
Sint dat ghi op ertrike quaemt
Ende menschelike vorme naemt
Ende ghi aen den cruce wout sterven
Sone lieti den sondare niet bederven,
Die met berouwenesse socht gnade;
Hi vantse, al quam hi spade,
Alst wel openbaer scheen
Den enen sondare vanden tveen,
Die tuwer rechter siden hinc;
Dats ons een troestelijc dinc,
Dat ghine ontfinc onbescouden.
Goet berou mach als ghewouden;
Dat maghic merken an desen.
Ghi seit : «vrient, du salt wesen
Met mi heden in mijn rike,
Dat segghic u ghewaerlike.»
Noch, here, waest openbare :
Dat gisemast, die mordenare,
Ten lesten om ghenade bat,
Hine gaf u weder gout no scat,

Dan hem berouden sine sonden.
U ontfermeheit en es niet te gronden,
Niet meer, dan men mach
Die zee uut sceppen op énen dach
Ende droghen al toten gronde.
Dus was nye soe grote sonde,
Vrouwe, u ghenaden en gaen boven;
Hoe soudic dan sijn verscoven.
Van uwer ontfermeheit,
Ocht mi mijn sonden sijn soe leit!»

Daer si lach in dit ghebede,
Quam een vaec in al haer lede
Ende si wert in slape sochte.
In enen vysioen haer dochte,
Hoe een stemme aen haer riep,
Daer si lach ende sliep :
«Mensche, du heves soe langhe gecarnt,
Dat maria dijns ontfarmt,
Want si heeft u verbeden.
Gaet inden cloester met haestecheden :

Ghi vint die doren open wide,
Daer ghi uut ginges ten selven tide
Met uwen lieve, den ionghelinc,
Die u inder noet af ghinc.
Al dijn abijt vinstu weder
Ligghen opten outaer neder;
Wile, covele ende scoen
Moeghedi coenlijc ane doen;
Des danc hoeghelike mariën :
Die slotele vander sacristiën,
Die ghi voer tbeelde hinct
Snachs, doen ghi uut ghinct,
Die heeft si soe doen bewaren,
Datmen binnen .xiiij. iaeren
Uwes nye en ghemiste,
Soe dat yemen daer af wiste.
Maria es soe wel u vrient :
Si heeft altoes voer u ghedient
Min no meer na dijn ghelike.
Dat heeft de vrouwe van hemelrike,
Sonderse, doer u ghedaen!
Si heet u inden cloester gaen.
Ghi en vint nyeman op u bedde.
Hets van gode, dat ic u quedde!»

Na desen en waest niet lanc,
Dat si uut haren slape ontspranc.
Si seide : «god, gheweldechere,
En ghehinct den duvel nemmermere
Dat hi mi bringhe in mere verdriet,
Dan mi nu es ghesciet!
Ochtic nu inden cloester ghinghe
Ende men mi over dievêghe vinghe,
Soe waric noch meer ghescent,
Dan doen ic ierst ruunde tcovent.
Ic mane u, god die goede,
Dor uwen pretiosen bloede
Dat uut uwer ziden liep:
Ocht die stemme, die aen mi riep,
Hier es comen te minen baten,
Dat sijs niet en moete laten,
Si en come anderwerf tot hare
Ende derdewerven openbare,
Soe dat ic mach sonder waen
Weder in minen cloester gaen.
Ic wilre om benediën
Ende loven altoes mariën!»

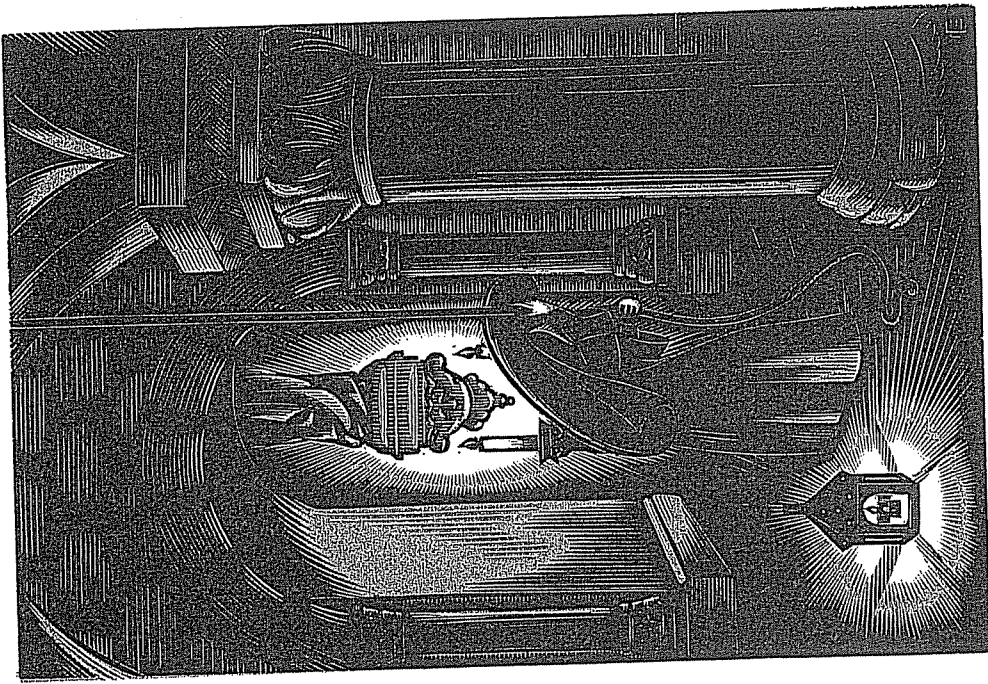
Sanders nachs, moghedi horen,
Quam haer een stemme te voren,
Die op haer riep ende seide:
«Mensche, du maecs te langhe beide!
Ganc weder in dinen cloester,
God sal wesen dijn troester.
Doet dat maria u ontbiet!
Ic ben haer bode, en twivels niet.»
Nu heefse anderwerf vernomen
Die stemme tote haer comen
Ende hietse inden cloester gaen;
Nochtan en dorst sijs niet bestaen.
Der derder nacht verbeyt si noch
Ende seide : «eest elfs ghedroch,
Dat mi comt te voren,
Soe maghic cortelike scoren
Des duvels ghewelt ende sine cracht,
Ende ocht hire comt te nacht,
Here, soe maecten soe confuus,
Dat hi vare uten huus,
Dat hi mi niet en moete scaden.
Maria, nu staet mi in staden,
Die ene stemme ane mi sint,
Ende hiet mi gaen int covint,

Ic mane u, vrouwe, bi uwen kinde,
Dat ghise mi derdewerven wilt sinden.»

Doen waecte si den derden nacht.
Een stemme quam van gods cracht
Met enen over groten lichte
Ende seide : «hets bi onrechte,
Dat ghi niet en doet dat ic u hiet,
Want u maria bi mi ontbiet.
Ghi moecht beiden te lanc.
Gæet inden cloester, sonder wanc,
Ghi vindt die doren op ende wide ontdaen;
Daer ghi wilt, moghedi gaen.
U abijt vindi weder
Liggende opten outaer neder.»
Als die stemme dit hadde gheseit,
En mochte die zondesse die daer leit,
Die claerheit metten oghen wel sien;
Si seide : «nu en darf mi niet twien,
Dese stemme comt van gode
Ende es der maghet mariën bode;
Dat wetic nu sonder hone :

Si comt met lichte soe scone.
Nu en willics niet laten,
Ic wille mi inden cloester maken;
Ic saelt oec doen in goeder trouwen,
Opten troest van onser vrouwen,
Ende wille mijn kinder beide gader
Bevelen gode onsen vader;
Hi salse wel bewaren.»
Doen toech si ute al sonder sparen
Haer cleder, daer sise met decte
Heynelike, dat sise niet en wecte.
Si cussese beide aen haren mont.
Si seide : «kinder, blijft ghesont.
Op den troest van onser vrouwen
Latic u hier in goeder trouwen;
En hadde mi maria niet verbeden,
Ic en hadde u niet begheven
Om al tgoet, dat rome heeft binnen.»
Hoert, wes si sal beghinnen.

Nu gaet si met groten weene
Ten cloester waert, moeder eene.

Doen si quam inden vergiere,
Vant si die dore ontsloten sciere.
Si ghincker in sonder wanc :
«Maria, hebes danc!
Ic ben comen binnen mure;
God gheve mi goede aventure!»
Waer si quam, vant si die dore
Al wide open ieghen hore.
In die kerke si doe trac.
Heymelike si doe sprac:
«God here, ic bidde u met vlite,
Helpt mi weder in minen abite,
Dat ic over .xiiij. iaer
Liet ligghen op onser vrouwen outaer,
Snachs, doen ic danen sciet!»
Dit en is gheloghden niet,
Ic segt u sonder ghile :
Scone, covele ende wile
Vant si ter selver stede weder,
Daer sijt hadde gheleit neder.
Si traect an haestelike
Ende seide : «god van hemelrike
Ende maria, maghet fijn,

Ghebenedijft moetti sijn!
Ghi sijt alre doghet bloeme!
In uwen reine magedoeme
Droeghedi een kint sonder wee,
Dat here sal bliuen emmermee;
Ghi sijt een uut vorecoren werde,
U kint maecte hemel ende erde.
Dese ghewelt comt u van gode
Ende staet altoes tuwen ghebode :
Den here, die es ons broeder
Moghedi ghebieden als moeder
Ende hi u heten lieve dochter.
Hier omme levic vele te sochter :
Wie aen u soect ghenade,
Hi vintse, al comt hi spade.
U hulpe die es alte groet;
Al hebbic vernoy ende noet,
Hets bi u ghewandelt soe,
Dat ic nu mach wesen vroe.
Met rechte maghic u benediën!»
Die slotete vander sacristiën
Sach si hanghen, in ware dinc,
Vor mariën, daer sise hinc.

Die slotete hinc si aen hare
Ende ghinc ten core, daer si clare
Lampden sach berren in allen hoeken.
Daer na ghinc si ten boeken
Ende leide elk op sine stede,
Alsi dicke te voren dede,
Ende si bat der maghet mariën,
Dat sise van evele moeste vriën
Ende haer kinder, die si liet
Ter weduwen huus in zwaer verdriet.
Binnen dien was die nacht ghegaen,
Dat dorloy begonste te slaen,
Daer men middernacht bi kinde.
Si nam tloczeel biden inde
Ende luude metten so wel te tiden,
Dat sijt hoerden in allen ziden.
Die boven opten dormter laghen,
Die quam alle sonder traghien
Vanden dormter ghemene.
Sine wisten hier af groet no clene.
Si bleef inden cloester haren tijt,
Sonder lachter ende verwijt :
Maria hadde ghedient voer hare,

Gheijc oft sijt selve ware.
Dus was die sonderse bekeert,
Maria te love, die men eert,
Der maghet van hemelrike,
Die altoes ghetrouwelike
Haren vrient staet in staden,
Alsi in node sijn verladen.

Dese ioffrouwe, daer ic af las,
Es nonne alsi te voren was.
Nu en willic vergheten niet
Haer twee kindere, die si liet
Ter weduwen huus in groter noet :
Si en hadden ghelt noch broet.
Ic can u niet vergronden,
Doen si haer moeder niet en vonden,
Wat groter rouwe datsi dreven.
Die weduwe ghincker sitten neven :
Si hadder op ontfermenisse.
Si seide : «ic wille toter abdisse
Gaen met desen .ij. kinden.
God sal hare int herte sinden,

Dat si hen goet sal doen.»
Si deden ane cleder ende scoen,
Si ghincker met in tcovent;
Si seide : «vrouwe, nu bekent
Den noet van desen tveen wesen :
Die moeder heefse met vresen
Te nacht in mijn huis gelaten
Ende es ghegaen hare straten,
Ic en weet west noch oest.
Dus sijn die kinder onghetroest;
Ic hulpe hen gheerne, wistic hoe.»
De abdisse spracker toe :
«Houtse wel, ic saelt u lonen.
Dat ghijs u niet en selt becronen,
Na dat si u sijn ghelaten.
Men gheve hen der caritaten
Elcs daghes, om gode.
Sint hier daghelijks enen bode,
Die hen drincken hale ende eten.
Gheberst hen yet, laet mi weten.»
Die weduwe was vroe,
Dat haer comen was alsoe.
Si nam die kinder met hare

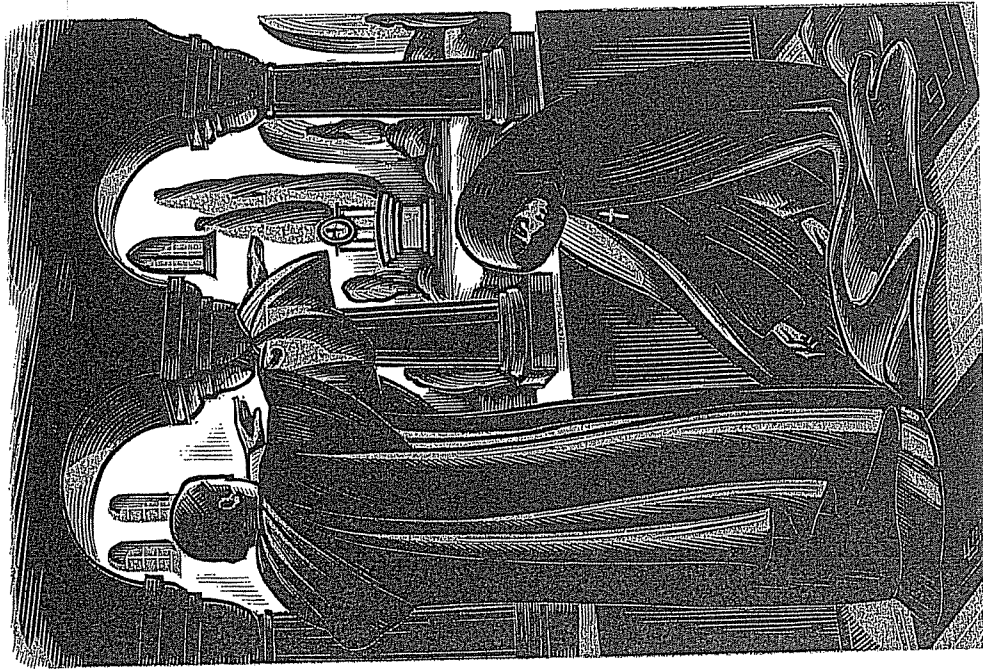

Ende hadder toe goede ware.
Die moeder, diese hadde ghesogheth
Ende pine daer om ghedoeghet,
Haer was wel te moede,
Doen sise wiste in goeder hoede,
Haer kinder, die si begaf
In groter noet ende ghinc af.
Sine hadde vaer no hinder
Voert meer om hare kinder.

Si leide vort een heylech leven;
Menech suchten ende beven
Hadsi nacht ende dach,
Want haer die rouwe int herte lach
Van haren quaden sonden,
Die si niet en dorste vermonden
Ghenen mensche, no ontdecken,
Noe in dichten oec vertrecken.

Hier na quam op enen dach
Een abt, diese te visenteerne plach

Eenwerven binnen den iare,
Om te vernemen oft daer ware
Enech lachterlike gherochte,
Daer si blame af hebben mochten.
Sdaghes als hire comen was,
Lach die sonderse ende las
Inden coer haer ghebet,
In groter twivelingen met.
Die duvel becorese metter scame,
Dat si haer sondelike blame
Vore den abt niet en soude bringhen.
Alsi lach inder bedinghen,
Sach si, hoe dat neven haer leet
Een ionghelinc, met witten ghecleet;
Hi droech in sinen arm al bloet
Een kint, dat dochtre haer doet.
Die ionghelinc warp op ende neder
Enen appel ende vinken weder
Vor tkint, ende maecte spel.
Dit versach die nonne wel,
Daer si in haer ghebede lach.
Si seide : «vrient, oft wesen mach,
Ende of ghi comen sijt van gode,
Soe manic u bi sine ghebode,

Dat ghi mi segt ende niet en heelt,
Waerom ghi voer dat kint speelt
Metten sionen appel roet,
Ende het leet in uwen arm doet :
U spel en helpt hem niet een haer.»
«Seker, nonne, ghi segt waer :
En weet niet van minen spele
Weder luttel no vele;
Hets doet, en hoert no en siet.
Al des ghelike en weet god niet,
Dat ghi leest ende vast :
Dat en helpt u niet een bast;
Hets al verloren pine,
Dat ghi neemt discipline;
Ghi sijt in sonden soe versmoert,
Dat god u beden niet en hoert
Boven in sijn rike.
Ic rade u : haestelike
Gaet ten abt, uwen vader,
Ende verteeit hem algader
U sonden al, sonder lieghen.
Laet u den duvel niet bedrieghen.
Die abt sal u absolveren

Van den sonden, die u deren.
Eest dat ghise niet en wilt spreken,
God salse zwaerlike an u wreken!»
Die ionghelinc ghinc ute haer oghen;
Hine wilde haer nemmeer vertoghen.
Dat hi seide, heeft si verstaen.
Smorghens ghinc si alsoe saen
Ten abt ende bat, dat hi hoerde
Haer biechte van worde te worde.
Die abt was vroet van sinne.
Hi seide : «dochter, lieve minne,
Des en willic laten niet.
BepEinst u wel ende besiet
Volcomelijc van uwen sonden.»
Ende si ghinc ten selven stonden
Den heyleghen abt sitten neven
Ende ondeckten al haer leven
Ende haer vite van beghinne :
Hoe si met ere dulre minne
Becort was soe uter maten,
Dat si moeste ligghen laten
Haer abijt met groten vare
Eens nachts op onser vrouwen outare,

Ende rumede den cloester met enen man,
Die twee kindere aen hare wan.
Al dat haer ye was ghesciet,
Dies ne liet si achter niet;
Wat si wisre in haer herte gront,
Maecte si den abt al cont.
Doen si ghebiecht hadde algader,
Sprac dabt, die heyleghe vader :
«Dochter, ic sal u absolveren
Vanden sonden, die u deren,
Die ghi mi nu hebt ghelijt.
Gheloeft ende ghebenedijjt
Moet die moeder gods wezen!»
Hi leide haer op, thoeft met desen
Die hant ende gaf haer perdoen.
Hi seide : «ic sal in een sermoen
U biechte openbare seggen
Ende die soe wiselike belegen,
Dat ghi ende u kinder mede
Nemmermeer, te ghere stede,
Ghenen lachter en selt ghecrigen.
Het ware onrecht, soudement swigen,
Die scone miracle, die ons here

Dede doer siere moeder ere.
Ic saelt orconden over al.
Ic hope, datter noch bi sal
Menech sondare bekeren
Ende onser liever vrouwen eren.»

Hi deet verstaen den covende,
Eer hi thuis weder wende,
Hoe ere nonnen was ghesciët;
Maer sine wisten niet
Wie sie was, het bleef verholen.
Die abt voer gode volen;
Der nonnen kinder nam hi beide
Ende vorese in sijn gheleide.
Grau abijt dedi hen an
Ende si worden twee goede man.
Haer moeder hiet beatrijs.
Loef gode ende prijs,
Ende maria, die gode soghede,
Ende dese scone miracle toghede!
Si halp haer uut alre noet.
Nu bidden wi alle, cleine ende groet,

Die dese miracle horen lesen,
Dat maria moet wesen
Ons vorsprake int soete dal.
Daer god die werelt doemen sal.
Amen.

DIT WERK werd gedrukt in de maand Februari van het jaar 1948, op de persen van de firma Dirix & Van Hoyer te Antwerpen, in opdracht van de uitgeverij Jupiter te Antwerpen.

De tekst is gezet in de Georgian letter van de Société Linotype Belge met initialen en titels in Erasmus.

De houtsneden werden ontworpen en uitgevoerd door Mevrouw G. Cluytmans.

De oude firma C. De Ruysscher S.A. bezorgde het zwaar Engels gefiligraneerd papier.

Buiten de auteursexemplaren worden slechts 160 exemplaren in de handel gebracht.

Dit is nummer : 143